

HET CORONAJAAR: WAT BETEKENDE HET VOOR DE FERTILITEITSZORG?

"We krijgen nu veel vragen over het wel of niet vaccineren als je zwanger wilt worden."

Velja Mijatovic, hoogleraar Gynaecologie en hoofd Endometriosecentrum Amsterdam UMC:

"Het was een moeilijk jaar voor veel fertiliteitspatiënten. Wij hebben onderzoek gedaan naar het effect van corona (zie resultaten op pag. 44) en de hele periode heeft voor veel onzekerheid gezorgd. Wij merkten dat ook in het grote aantal vragen dat we kregen van patiënten. In maart kwam de zorg stil te liggen, maar in de zomer werd deze weer opgepakt. Er is weliswaar minder planbare zorg in de ziekenhuizen, maar we kunnen absoluut patiënten behandelen. Waar mogelijk doen we consulten online, maar voor veel onderdelen van onze zorg kan dat natuurlijk niet. We kunnen minder mensen op onze afdeling ontvangen, onder meer om ervoor te zorgen dat er niet te veel mensen in de wachtkamer en de spreekkamers zijn. Dit betekent ook dat de wachttijd voor een behandeling iets is opgelopen. Aan de andere kant zie we in onze regio iets minder instroom van nieuwe patiënten. Er wordt minder doorverwezen door de huisartsen, maar misschien dat mensen ook hun eigen overwegingen hebben en willen wachten tot de pandemie voorbij is. We krijgen veel vragen van patiënten en proberen die zo goed mogelijk te beantwoorden. Zo krijgen we nu veel vragen over het wel of niet vaccineren als je zwanger wilt worden. We blijven inspelen op de actualiteit en behoeften van onze patiënten."

"Onze kleinschaligheid en focus op één type zorg wordt door mensen als prettig ervaren."

Marieke Schoonenberg, gynaecoloog en medisch directeur Nij Geertgen:

"Tijdens de eerste coronagolf hebben wij net als andere klinieken onze deuren ruim een maand moeten sluiten. Gelukkig zijn we in de overige maanden van 2020 geopend gebleven voor patiënten. Binnen Nij Geertgen volgen we de adviezen en richtlijnen van het RIVM en het kabinet nauwgezet. Door de ingestelde hygiënemaatregelen kosten behandelingen meer tijd en staan we vaker virtueel in contact met patiënten. Gelukkig lukt het ons om (in deze periode meer figuurlijk dan letterlijk) dicht bij onze patiënten te blijven staan. We zagen het aantal nieuwe aanmeldingen bij onze kliniek toenemen. We verklaren dit enerzijds door de drukte in de ziekenhuizen, waardoor mensen ook naar andere zorgaanbieders zijn gaan kijken. Onze kleinschaligheid en focus op één type zorg wordt door mensen als prettig ervaren. Verplaatsing van het behandeltraject van het ziekenhuis naar onze kliniek is niet per definitie dé oplossing voor ongewenste kinderloosheid. Maar we zijn blij dat we iets voor mensen kunnen betekenen in deze moeilijke coronatijd."

"Gedwongen door de coronamaatregelen hebben we versneld een divers en solide online-aanbod ontwikkeld."

José Knijnenburg, directeur van Freya:

"Het was een heel heftig jaar. Er was veel onzekerheid en verdriet. Om vast te stellen wat corona heeft betekend voor mensen in fertiliteits-trajecten werkten we mee aan het genoemde wetenschappelijk onderzoek van het Amsterdam UMC. Verder schreef Freya een bijdrage voor het NTOG, het vakblad voor gynaecologen, waarin wij beschreven hoe corona de levens van fertiliteitspatiënten beïnvloedde. Bracht corona dan alleen maar ellende voort? Nee, we hebben ook mooie ontwikkelingen gezien. Meer dan ooit hebben we mensen weten samen te brengen. Gedwongen door de coronamaatregelen hebben we versneld een divers en solide online-aanbod ontwikkeld. Maandelijks kunnen mensen aanhaken bij verschillende Zoom-sessies, gericht op diverse doelgroepen. Hiermee bieden we een platform waar mensen hun verhaal kwijt kunnen, ervaringen kunnen uitwisselen en elkaar kunnen inspireren. Er komt nog steeds nieuw aanbod bij, onder andere in de vorm van workshops. Deze ontwikkeling laten we niet meer los. Ook als alle maatregelen zijn opgeheven zullen we – naast live aanbod – onze achterban blijven bedienen met online sessies. Wil je aanhaken? Bekijk het actuele aanbod op [Freya.nl/agenda](https://freya.nl/agenda)."

Meer informatie op [Freya.nl/corona](https://freya.nl/corona)

"Ich gaf deze 'verplichte pauze' bij velen tijd en stof tot nadenken. Daardoor leek het alsof nog bewuster keuzes gemaakt zijn over hoe nu verder."

Simone Sinjorgo, therapeut:

"Bij de eerste lockdown zag ik zowel begrip als totale shock over het landelijk stilzetten van alle behandelingen. De frustratie was groot bij diegenen die precies medio maart ingepland stonden of die net begonnen waren met hormonen. In de eerste periode zag ik een afname van hulpvragen, er was rust en gelatenheid over de situatie. Binnen enkele weken nam het gevoel van onzekerheid, onderdrukte boosheid en onmacht toe. En daarmee werd steeds vaker bij mij aan de bel getrokken. Toch gaf deze 'verplichte pauze' bij velen tijd en stof tot nadenken. Daardoor leek het alsof nog bewuster keuzes gemaakt zijn over hoe nu verder. Bijzondere momenten waren een aantal spontane zwangerschappen, waardoor blijkt dat de wonderen de wereld nog niet uit zijn. Uiteindelijk is alles weer opgestart, maar er kwamen nieuwe teleurstellingen bij. Zoals het 'alleen' de punctie of echo's moeten ondergaan. Partner wachtend in de auto, familielid in een wachtkamer. Het is al een onrustige tijd met een hoop onzekerheid, dan is het gemis van directe nabijheid groot. Dit heeft zeker tot misverstanden in de communicatie tussen behandelaars en patiënten geleid, en ook bij stellen onderling. Twee paar oren horen altijd meer en zorgen voor helderheid. In mijn praktijk zag ik een groeiende vraag naar hulp. En ik ben blij dat ik als therapeut met inachtneming van de regels door mag werken."

ONDERZOEK ONDER PATIËNTEN TIJDENS DE CORONAPANDEMIE

Ja, het was fijn om zorgverleners tijdens de lockdown te kunnen spreken via de telefoon of een online consult. Maar nee, het was geen vervanging voor de reguliere consulten en gesprekken met artsen.

Dat is een van de conclusies uit het onderzoek naar het effect van de coronapandemie op fertiliteits- en endometriosepatiënten. Hierbij waren het Amsterdam UMC, Freya, de Endometriose stichting en de verenigingen voor gynaecologen (NVOG) en fertiliteitartsen (VVF) betrokken.

Door middel van online vragenlijsten is onderzocht wat het effect van de eerste lockdown in 2020 was. Om zo goed mogelijk aan te sluiten bij wat er onder patiënten speelde, zijn de vragenlijsten opgesteld in samenwerking met de patiëntenverenigingen. Deze zijn vervolgens via de websites, nieuwsbrieven en social media-kanalen van de beide verenigingen verspreid. Daarnaast zijn de vragenlijsten ook verstuurd naar patiënten van het Amsterdam UMC. De zorgverleners zijn benaderd via hun verenigingen.

Fertiliteitspatiënten ervoeren een toename van stress door het tijdelijk stilleggen van hun behandeltraject. Er was veel onzekerheid en onduidelijkheid over hoe lang de lockdown zou gaan duren. Eerder onderzoek heeft laten zien dat het stressniveau negatief beïnvloed kan worden door een gevoel van hulpeloosheid, verminderde controle en steun. Ook daar was nu sprake van, denkt hoogleraar Gynaecologie Velja Mijatovic van het Amsterdam UMC die het onderzoek leidde. De kwaliteit van leven werd lager beoordeeld dan de kwaliteit van leven vóór de pandemie. Hiervoor is onder meer gekeken naar hoe mensen in hun vel zaten en wat voor steun zij uit hun omgeving ervoerden.

AFGESCHAALDE ZORG

Hoewel veel zorg werd afgeschaald, vonden patiënten het prettig om hun zorgverlener te spreken via de telefoon of online via videobellen. Toch was het voor hen geen gelijkwaardige vervanging van de reguliere afspraken. Dat is natuurlijk ook lastig omdat lichamelijke onderzoeken, echo's, inseminaties en IVF-behandelingen om fysieke aanwezigheid van patiënt en/of partner vragen.

Een andere (deels overlappende) groep bij wie onderzoek werd gedaan, waren endometriosepatiënten. Bij hen werd een minder grote toename van stress gerapporteerd, tenzij er sprake was van een kindervens. Uit het onderzoek blijkt dat de endometriosezorg tijdens de pandemie vergelijkbaar was met eerdere onderzoeken van vóór de pandemie en dat patiënten dezelfde aspecten van zorg belangrijk vonden. Hierin lijkt dus niet veel veranderd door corona.

ONZEKERHEID WEGNEMEN

De onderzoekers adviseren zorgverleners om alert te zijn op een toename van stress, met name bij fertiliteitspatiënten. Mijatovic: "Het is belangrijk om zo veel mogelijk informatie te verstrekken. Ook al kun je niet alle vragen van patiënten beantwoorden, vertel wat je weet en neem de onzekerheid waar mogelijk weg." Ondanks dat fertiliteitszorg niet als 'essentiële zorg' werd gezien tijdens de eerste lockdown, ervaren veel patiënten die zorg uiteraard wel als belangrijk en was de onzekerheid over de duur van de lockdown erg lastig voor hen. Zorgverleners die endometriosepatiënten behandelen, adviseren ze om telefonisch en digitaal bereikbaar te zijn voor hun patiënten wanneer fysieke afspraken niet mogelijk zijn.

Voor deze studie was een beurs toegekend door ZonMw, een organisatie die middelen voor wetenschappelijk onderzoek toekent namens de Nederlandse overheid.

Tekst: Cindy Cloin

(ON)VERANDERD

Je moet gewoon maar denken
Dat je altijd lekker uit kunt slapen
's Avonds naar de film kan
Dat je spontane afspraken kunt maken
En net zo veel kunt drinken als je wilt
Dat je gesprekken volwassen kunnen zijn
En niet steeds onderbroken worden
Dat je geen luiers hoeft te verschonen
En daar een kapitaal mee uitspaart
Om nog maar te zwijgen over de kinderopvang

Je moet gewoon maar denken
Dat je leven helemaal van jou is
Dat er niemand is die je altijd nodig hebt
Dat je je nooit zorgen hoeft te maken
Dat je vrij bent om te doen en laten wat je wilt
Dat je lekker op vakantie kunt
En ellenlange wandelingen kunt maken
Of spontaan een hotelletje kunt nemen

Je moet gewoon maar denken
Dat je het beste leven hebt, dat je hebben kunt
Met zo weinig verantwoordelijkheden
Zoveel vrijheid
En niemand die op je wacht.

Tekst: Jolien Tonnon Beeld: casarindesign.com